

نمونه سوالات تئوری حسابداری (۱)

- ۱- تئوری چیست؟ ویژگی های یک تئوری را برشمارید؟
- ۲- تئوری حسابداری را تعریف کنید؟
- ۳- دیدگاه های مختلف پیرامون حسابداری را برشمارید؟
- ۴- علت عدم وجود یک تئوری جامع و کامل در حسابداری چیست؟
- ۵- ویژگی تئوری ها در دوره علمی جامع چیست؟ شما این جریان فکری را بیشتر نزدیک به دوره هنجاری می دانید یا دوره اثباتی؟
- ۶- چه تفاوتی بین تئوری های هنجاری و اثباتی در برخورد با رویه های عمل وجود دارد؟
- ۷- علت افول تئوری های هنجاری را برشمارید؟
- ۸- تئوری رفتاری را تعریف کرده و توضیح دهید که دوره پیدایش این تئوری ها همزمان با چه جریان فکری می باشد؟
- ۹- اجزای تئوری را برشمارید؟
- ۱۰- ((بدیهیات)) و ((آکسیوم)) را تعریف کنید؟
- ۱۱- مقصود از روابط ساختاری و تفسیری در ساختار تئوری حسابداری چیست؟
- ۱۲- رویکرد روانشناختی - عملگرایانه در تدوین تئوری حسابداری را شرح دهید؟
- ۱۳- رویکرد توصیفی - عملگرایانه در تدوین تئوری حسابداری را شرح دهید؟
- ۱۴- رویکردهای سنتی در قاعده مندسازی تئوری حسابداری را نام ببرید؟
- ۱۵- رویکردهای نوین در قاعده مندسازی تئوری حسابداری را نام ببرید؟
- ۱۶- تفاوت اصلی بین رویکرد سنتی و نوین در قاعده مندسازی تئوری حسابداری در چیست؟
- ۱۷- کدامیک از رویکردهای قاعده مندسازی تئوری حسابداری، بر مفهوم صداقت در ارائه تکیه کرده است؟ توضیح دهید؟
- ۱۸- تفاوت رویکرد قیاسی با رویکرد استقرایی در چیست؟ توضیح دهید؟
- ۱۹- رویکرد سودمندی در تصمیم گیری متفاوت دارد. در ارتباط با این جهت گیری ها و روش شناسی قاعده مندسازی این جهت گیری ها توضیح دهید؟
- ۲۰- انتقادات پیرامون رویکرد رویدادی را برشمارید؟
- ۲۱- تئوری نمایندگی را تعریف کنید؟
- ۲۲- تئوری علامت دهی را شرح داده و توضیح دهید که عدم تقارن اطلاعاتی چه زمانی پدید می آید؟
- ۲۳- مقصود از شکست بازار چیست؟ و چه رابطه ای میان کالای عمومی و مفت سوارها وجود دارد؟
- ۲۴- پارادوکس ها و مشکلات نظارت بر گزارشگری مالی را برشمارید؟
- ۲۵- تئوری های سیاست گذاری را نام برده و هر یک را شرح دهید؟

- ۲۶- تفاوت رویکرد بدیهیات - اصول با رویکرد اهداف - استانداردها در چیست؟
- ۲۷- دو محدودیت فرض واحد پولی را برشمارید؟
- ۲۸- کدام فرض حسابداری، حامی اصل بهای تاریخی در مقابل ارزش های تسویه می باشد؟
- ۲۹- کدام فرض حسابداری، منجر به پدید آمدن حسابداری تعهدی، اصل شناخت درآمدها و اصل تطابق در سیستم حسابداری بهای تاریخی شده است؟
- ۳۰- محافظه کاری مشروط و غیر مشروط را تعریف کنید؟
- ۳۱- اصل شناخت را شرح دهید؟
- ۳۲- تفاوت بین یکنواختی و قابلیت مقایسه را شرح دهید؟
- ۳۳- مفهوم عینیت و رابطه آن با قابلیت اتکاء را شرح دهید؟
- ۳۴- آیا میان سوبه در اندازه گیری و محافظه کاری تضادی وجود دارد؟ توضیح دهید؟
- ۳۵- تفاوت ها و شباهت های میان یکنواختی و ثبات رویه را شرح دهید؟
- ۳۶- اهداف ASOBAT در گزارشگری مالی را برشمارید؟
- ۳۷- پنج رهنمود ASOBAT برای مخابره اطلاعات حسابداری، را نام ببرید؟
- ۳۸- تحقیقات سیرت و ایجیری پیرامون مشکلات گزارش کمیته تروبلاد را شرح دهید؟
- ۳۹- تفاوت اصلی رویکرد SATTA نسبت به بیانیه های قبلی چیست؟ توضیح دهید؟
- ۴۰- اهداف اولیه و ثانویه استفاده کنندگان در چارچوب نظری گزارشگری مالی را نام ببرید؟
- ۴۱- قضاوت های ارزشی در بیانیه SFAC₁ را برشمارید؟
- ۴۲- بیانیه مفهومی SFAC₈ که در سپتامبر ۲۰۱۰ ارائه گردید و جایگزین بیانیه های مفهومی SFAC₁ و SFAC₂ گردید چه تغییرات مهمی در بیانیه های قبلی ایجاد کرد و روی کدامیک از ویژگی های اطلاعات تاکید نمود؟
- ۴۳- مربوط بودن را تعریف نمایید و دو ویژگی مهم آن را توضیح دهید؟
- ۴۴- آیا بین مربوط بودن و قابل اتکاء بودن همواره تعارض وجود دارد؟ رابطه بین مربوط بودن و به موقع بودن را توضیح دهید؟
- ۴۵- دیدگاه قانونی و دیدگاه حقوقی نسبت به چارچوب نظری را شرح دهید؟
- ۴۶- اندازه گیری را تعریف کرده و انواع اندازه گیری را نام ببرید؟
- ۴۷- تفاوت میان اندازه گیری مشتقه و دستوری را بیان کنید؟
- ۴۸- مقیاس های اندازه گیری را نام ببرید و برای هر یک در حسابداری مثالی بیاورید؟
- ۴۹- عوامل خطا در اندازه گیری را نام ببرید؟
- ۵۰- واحد پول اسمی و واحد پول ثابت چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

- ۵۱- تغییرات ایجاد شده در قیمت ها چگونه در حسابداری تقسیم بندی شده اند؟ توضیح دهید؟
- ۵۲- مبنای مقایسه و ارزیابی خاصه های اندازه گیری را نام ببرید؟
- ۵۳- خاصه اندازه گیری بهای تاریخی را تشریح کنید؟
- ۵۴- سود عملیاتی گزارش شده در خاصه بهای جاری دارای خطای مربوط به زمان می باشد. چرایی این خطا را تشریح کنید؟
- ۵۵- چرا در الگوی بهای جایگزینی تنها ارقام دارایی ها مربوط بوده ولی رقم سود نامربوط می باشد؟ توضیح دهید؟
- ۵۶- ضوابط شناخت در صورت های مالی در مبنای نظری گزارشگری مالی ایران را نام ببرید؟
- ۵۷- در خاصه اندازه گیری خالص ارزش بازیافتنی علی رغم استفاده از قیمت های بازار به عنوان ارزش موجودی پایان دوره باز هم این خاصه دارای خطای مربوط به واحد اندازه گیری می باشد. علت را توضیح دهید؟
- ۵۸- مفهوم سرمایه را شرح داده و تفاوت آن با سود را بیان کنید؟
- ۵۹- رویکرد نگهداشت سرمایه مالی و رویکرد نگهداشت سرمایه فیزیکی را شرح دهید؟
- ۶۰- محدودیت های پیرامون رویکرد نگهداشت سرمایه فیزیکی را برشمارید؟
- ۶۱- ویژگی های سود حسابداری و نقاط قوت و ضعف آن را شرح دهید؟
- ۶۲- تفاوت بنیادی میان سود حسابداری و سود اقتصادی را شرح دهید؟
- ۶۳- تفاوت سود بازرگانی با سود حسابداری در چیست؟
- ۶۴- رویکردهای مختلف در توزیع سود را نام ببرید؟
- ۶۵- یکی از رویکردهای توزیع سود، ((سود خالص متعلق به سهامداران)) می باشد. آن را شرح دهید؟
- ۶۶- تئوری مالکیت انفرادی و تئوری ارزش ویژه باقیمانده را شرح دهید؟
- ۶۷- تئوری واحد اقتصادی و تئوری بنگاه را شرح دهید؟
- ۶۸- تئوری وجوه و تئوری فرماندهی را شرح دهید؟
- ۶۹- به سود حسابداری، شاخص خلاصه می گویند. این به چه معناست؟
- ۷۰- تئوری های ارزش ویژه را فقط نام ببرید؟
- ۷۱- چرا تئوری واحد اقتصادی در مقایسه با تئوری مالکیت انفرادی، بیشترین اهمیت را برای حسابداری قائل است؟ توضیح دهید؟
- ۷۲- مقصود از وجود رابطه متقابل میان صورت های مالی چیست؟ توضیح دهید؟
- ۷۳- رویکرد دارایی - بدهی و رویکرد درآمد - هزینه بیانگر چه مواضع تئوریک می باشند؟ توضیح دهید؟
- ۷۴- دو مفهوم ((قابلیت مبادله و قابلیت تفکیک)) در تعریف دارایی ها پیرامون چه موضوعی عنوان شده است؟ در ارتباط با این مفاهیم توضیح داده و آن را با تعریف ارائه شده در SFAC₆ مقایسه کنید.
- ۷۵- تعهدات قراردادی، تعهدات ساخت یافته و تعهدات ناشی از انصاف را تعریف کنید؟

- ۷۶- رویکردهای تهیه صورت سود و زیان را نام برده و هر یک را تشریح کنید؟ همچنین مواضع طرفداران هر یک از این رویکردها را تشریح کنید؟
- ۷۷- رویکرد همه شمول با تئوری مالکیت انفرادی همخوانی بیشتری دارد یا تئوری واحد اقتصادی؟ در این خصوص توضیح دهید؟
- ۷۸- مشکل اصلی در شناخت درآمدها چیست؟ توضیح دهید؟
- ۷۹- الگوهای مختلف در شناخت هزینه را تشریح کنید و بیان کنید چگونه دیدگاه شناخت سیستماتیک برای حسابداری مشکل ساز شده است؟
- ۸۰- در ارتباط با طبقه بندی هزینه های مربوط به بخشی که در آن عملیات متوقف شده است چه موضوعات تئوریک را می تواند در پی داشته باشد؟
- ۸۱- وجود اوراق بهادار دو رگه چه مشکلاتی برای محاسبه سود هر سهم پدید آورده است؟ در ارتباط با منطق سود هر سهم رقیق شده توضیح دهید؟
- ۸۲- ویژگی های صورت جریان وجوه نقد را برشمارید؟
- ۸۳- چرا اطلاعات ارائه شده در صورت جریان وجوه نقد نسبت به اطلاعات صورت سود و زیان از قابلیت بیشتری برخوردار می باشد؟
- ۸۴- عواملی که منجر به برهم خوردن رابطه متقابل میان صورت جریان وجوه نقد و ترازنامه می شود کدامند؟ توضیح دهید؟
- ۸۵- تفاوت استانداردهای مبتنی بر قواعد با استانداردهای مبتنی بر اصول در چیست؟ بزرگترین عیب استاندارد مبتنی بر قواعد را ذکر کنید؟
- ۸۶- استانداردهای مبتنی بر اصول، طبق قانون سارینز - آکسلی چگونه تدوین و تعریف شده اند؟
- ۸۷- منشاء تفاوت میان سود حسابداری و سود مالیاتی در چیست؟ توضیح دهید؟
- ۸۸- وجه تمایز تفاوت های موقتی و دائمی در چیست؟
- ۸۹- مقصود از تفاوت ناشی از زمان و تفاوت ناشی از ارزش گذاری در چیست؟ برای هر یک مثالی عنوان کنید؟
- ۹۰- مفهوم و منطق تخصیص مالیات چیست؟ انواع تخصیص را نام برده و هر یک را تشریح کنید؟
- ۹۱- آیا می توان تفاوت های دائمی را نیز به مانند تفاوت های موقت تخصیص داد؟ علت آن را تشریح کنید؟
- ۹۲- تفاوت تخصیص درون دوره ای با تخصیص میان دوره ای در چیست؟
- ۹۳- مقصود از تخصیص جامع و تخصیص جزئی چیست؟ هر یک را تشریح کنید؟
- ۹۴- دیدگاههای موافق و مخالف با تخصیص جامع را تشریح کنید؟
- ۹۵- رویکرد ترازنامه ای و رویکرد سود و زیانی در تخصیص جامع را تشریح کنید؟
- ۹۶- روش خالص از مالیات بر چه منطقی بنا شده و نحوه عمل آن چیست؟ همچنین عنوان کنید تفاوت تخصیص جزئی و روش خالص از مالیات در چیست؟
- ۹۷- انواع طرح های بازنشستگی را نام برده و با یکدیگر مقایسه کنید؟

- ۹۸- تفاوت ((طرح با مشارکت معین)) با ((طرح با مزایای معین)) در چیست؟
- ۹۹- مقصود از طرح با مانده نقدی چیست؟ ویژگی های آن را تشریح کنید؟
- ۱۰۰- روش های تامین وجه در طرح های با مزایای معین را نام ببرید و هریک را توضیح دهید؟
- ۱۰۱- روش های تامین وجه بر مبنای اکچوئری را نام برده و هریک را تشریح نمایید؟
- ۱۰۲- دیدگاه های طرفداران ((روش مزایای انباشته)) و ((روش مزایای پیش بینی شده)) را بر شمارید؟
- ۱۰۳- تفاوت رویکرد سود و زیانی و ترازنامه ای در حسابداری بازنشستگی را تشریح کنید؟
- ۱۰۴- محاسبه بدهی بازنشستگی براساس حقوق و مزایای آتی چه مشکلاتی را پدید خواهد آورد؟ تشریح نمایید؟
- ۱۰۵- مقصود از شرایط مربوط چیست؟ نمودی از شرایط مربوط در حسابداری بازنشستگی را تشریح کنید؟
- ۱۰۶- هریک از استانداردهای ARB⁴⁷، SFAS³⁵ و OPEB در حسابداری طرح های بازنشستگی به چه موضوعاتی اشاره دارند؟ شرح دهید؟
- ۱۰۷- تفاوت استاندارد APB⁸ با SFAS⁸⁷ در چیست؟ شرح دهید؟
- ۱۰۸- برای ثبت و گزارش مزایای انباشته و تامین وجه نشده، استاندارد ARB³⁶ سه روش را پیشنهاد کرده است. آن را بر شمارید؟
- ۱۰۹- تفاوت استاندارد SFAS⁸⁷ با SFAS¹⁵⁸ در چیست؟ شرح دهید؟
- ۱۱۰- به نظر شما مشکل روش اتحاد منافع در چه بود که روش خرید جایگزین آن شد؟ در این خصوص توضیح دهید؟
- ۱۱۱- منطق روش تلفیق نسبی چیست؟ بهره گیری از این رویکرد چه مزایا و چه معایبی دارد؟
- ۱۱۲- مقصود از روش ارزش ویژه یا همان تلفیق یک سطری چیست؟ و معایب روش ارزش ویژه را از منظر تئوریک و مربوط بودن توضیح دهید؟
- ۱۱۳- ویژگی های اصلی روش ارزش ویژه را بر شمارید؟

پاسخ سوال ۱

از نگاه دانشمندان تئوری، شرح مستدل جنبه هایی از دنیای طبیعی است که با قوانین، فرضیات و واقعیات ها همراه است.

تئوری ها بر مبنای مجموعه ای از مفروضات و شواهد بنا شده اند. عبارت ((بنا شده اند)) به این موضوع اشاره دارد که هر تئوری براساس مفروضات و ارتباطات منطقی شکل گرفته است. طبیعی است زیر سوال رفتن این مفروضات در روابط منطقی بین آنها می تواند از مقبولیت یک تئوری بکاهد و یا بطلان آن تئوری را در پی داشته باشد.

فرهنگ لغت آکسفورد تئوری را اینگونه تعریف می کند:

مجموعه یا سیستمی از ایده ها یا گزاره ها که برای تبیین یا به حساب گرفتن مجموعه ای از وقایع یا پدیده ها به کار گرفته می شود.

هندریکسن در کتاب خود، تئوری را اینگونه تعریف می کند:

مجموعه ای یکپارچه از مفروضات، اصول مفهومی و کاربردی است که چارچوبی کلی برای ارجاع جستارهای پژوهشی فراهم می آورد.

بریس ویت با رویکردی منطقی، تئوری را اینگونه تعریف می کند:

تئوری علمی، یک سیستم قیاسی است که در آن مشاهدات به طور منطقی و پیوسته از حقایق با مفروضات بنیادی پیروی می کنند. مطالعه ماهیت یک تئوری علمی در واقع مطالعه ماهیت سیستم قیاسی موجود در آن تئوری است.

پوپر با رویکردی تجربی، تئوری را اینگونه تعریف می کند:

تئوری ها، تورهایی هستند که برای صید آنچه ما به آن ((دنیا)) می گوئیم، پرتاب می شوند؛ برای درک منطق، شرح و کنترل آن.

تئوری جریان منطقی از استدلال است که ما را از مجموعه ای مفروضات بنیادی به نتایج نهایی رهنمون می سازد. نتیجه یک تئوری عموماً بیانی صریح و روشن از گذشته، حال یا آینده است که بر پایه استدلال های منطقی آن تئوری بنا شده است.

پاسخ سوال ۲

هندریکسن تئوری حسابداری را اینگونه تعریف می کند:

تئوری حسابداری، استدلالی منطقی است بر پایه اصولی که؛ ۱- چارچوبی مرجع برای ارزیابی رویه های عمل در حسابداری فراهم می آورد. ۲- راهنمایی به منظور توسعه رویه های عمل جدید است.

ولک تئوری حسابداری را اینگونه تعریف می کند:

تئوری حسابداری، مجموعه ای از مفروضات پایه، تعاریف، اصول و مفاهیم می باشند که می توانند چارچوبی برای نهادهای قانون گذار در حسابداری و گزارشگری مالی فراهم آورند. ولک تئوری حسابداری را چارچوبی تئوریک می داند که همواره در حال تکامل است، به طوری که این روند هرگز محصول نهایی و خاتمه یافته نخواهد بود.

بلکویی تئوری حسابداری را اینگونه تعریف می کند:

تئوری حسابداری، مجموعه ای به هم پیوسته از مفاهیم، تعاریف و قضایا می باشند که دیدگاهی نظام یافته از وقایع ارائه می کنند. از نظر بلکویی این مهم از طریق تشریح روابط میان متغیرهای مربوطه شکل می گیرد.

می توان از تمام تعاریف فوق، چند مفهوم مشترک استخراج کرد:

۱ - تئوری حسابداری، مجموعه ای از اصول و مفاهیم یکپارچه و به هم پیوسته است یعنی هر نوع گسستگی می تواند اصلاح یا بطلان یک تئوری را در پی داشته باشد.

۲- هدف تئوری حسابداری تنها شرح و پیش بینی رویه های عمل است و نه توجیه آن.

۳- تئوری حسابداری چارچوبی تئوریک فراهم می آورد، چارچوبی که در ارزیابی و توسعه روش های حسابداری، قانون گذاری و گزارشگری مالی به کار گرفته می شود.

مک دو نالد معتقد است هر تئوری باید سه رکن داشته باشد:

۱- بتواند پدیده های طبیعی را اندازه گیری و به علایم خاص خود تبدیل کند.

۲- این علایم را با قواعد مشخصی با هم ترکیب کند.

۳- نتایج ترکیب شده را به شکلی مفهوم به دنیای واقعی باز گرداند.

مک دو نالد معتقد است که در حسابداری نیز این سه رکن وجود دارد:

۱- در حسابداری علایمی نمادین، مثل بدهکار و بستانکار وجود دارد.

۲- در حسابداری وقایع اقتصادی با قواعد مشخصی به علایم تبدیل می شوند.

۳- این نتایج به شکلی مفهوم در قالب گزارشهای مالی ارائه می شود.

تئوری حسابداری از واقعیات جدا نیست بلکه در حقیقت، هدف اصلی آن شرح رویه های فعلی حسابداری و توسعه آنها است. تئوری حسابداری نسبت به سایر حوزه های دانش، بسیار نوپا محسوب می شود. تئوری حسابداری به ما کمک می کند تا درک مناسبی نسبت به نقش حسابداری داشته باشیم و حسابداری می تواند تاثیر قابل ملاحظه ای بر بهبود وضعیت اقتصادی، سیاسی و محیطی داشته باشد. تئوری حسابداری طیف وسیعی از سوالات حسابداری را پوشش می دهد، از سوالات تکنیکی گرفته تا سوالاتی در حوزه مسایل سیاسی و اجتماعی.

پاسخ سوال ۳

الف) حسابداری به عنوان یک سابقه تاریخی

ب) حسابداری به عنوان یک سیاست درون سازمانی

ج) حسابداری به عنوان یک ایدئولوژی

د) حسابداری به عنوان یک زبان

ه) حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی

و) حسابداری به عنوان یک کالا

پاسخ سوال ۴

علت اصلی عدم وجود تئوری کامل و جامع در حسابداری، ریشه در چند عامل دارد. یکی از عوامل مربوط به نحوه کسب معرفت نسبت به حسابداری به عنوان یک پدیده است. در کسب معرفت نسبت به یک پدیده عوامل متعددی همچون پیش فرض های هستی شناسی و روش شناسی محقق تاثیر گذار است و هر گونه تغییر در این پیش فرض ها می تواند منجر به شکل گیری دیدگاه های متفاوتی نسبت به حسابداری شود.

عامل دیگر مربوط به ماهیت حسابداری به عنوان یکی از حوزه های دانش بشری است. اگر حسابداری را بیشتر از آنکه به حوزه علوم طبیعی نسبت دهیم مرتبط با علوم اجتماعی بدانیم، می توان فرض تغییر پذیری حسابداری را پذیرفت یعنی حسابداری به عنوان یک پدیده اجتماعی ماهیتی ایستا نداشته و دائماً در حال تغییر است. به این ترتیب تئوری ها تنها حالت ساده شده، از یک واقعیت در حال تغییر می باشند.

پاسخ سوال ۵

در دوره علمی جامع، تمرکز تئوری پردازان بر ارائه یک چارچوب کلی برای تبیین، توجیه و توسعه رویه های عمل رایج حسابداری بود. تئوری هایی که در این دوره تدوین شدند، عمدتاً مبتنی بر تحلیل تجربی بود، روشی که اغلب در علوم طبیعی به کار گرفته می شد.

یک تئوری چه در حوزه علوم طبیعی و چه در حوزه علوم اجتماعی، تنها زمانی تئوری علمی تلقی می شود که اولاً ساختاری نظاممند داشته و ثانیاً قابل آزمون باشد. نباید آزمون پذیری را تنها به علوم طبیعی نسبت داد، بلکه پیش بینی وقایع و مقایسه نتایج پیش بینی ها با آن، خود نوعی آزمون تجربی می باشد که جوهره اصلی هر تئوری علمی را تشکیل می دهد که به این تئوری ها، ((تئوری های علمی جامع)) گفته می شود و به روش هایی که برای کسب دانش در این حوزه به کار می رود، ((روش های علمی)) می گویند. روش علمی به مجموعه ای از مراحل و فرآیندهای گفته می شود که به کار گرفتن آنها، محقق را به شناخت علمی می رساند. برخی معتقد اند که روش علمی، متمایز کننده علم از سایر دانش ها نظیر فلسفه و الهیات بوده و فراگیری معرفت علمی صرفاً با روش علمی امکان پذیر است. روش علمی در شکل اصلی خود تنها در دوره اثباتی در حسابداری به کار گرفته شد.

پاسخ سوال ۶

در دوره هنجاری، تئوری پردازان حسابداری، سعی بر آن داشتند تا هنجارهایی برای نیل به بهترین رویه های عمل حسابداری تعیین کنند. در طول این دوره، تئوری پردازان به آنچه واقعاً در عمل اتفاق می افتاد توجه کمتری داشتند و بیشتر توجهشان متمرکز بر تدوین تئوری هایی بود که تعیین کننده بهترین رویه عمل ها بودند. در دوره هنجاری، تئوری ها دستوری بودند و آنچه ((باید باشد)) را تعیین می کردند و به دنبال رسیدن به یک مبنای ایده آل برای اندازه گیری بودند. در طول دوره هنجاری، چالش های تئوریک عموماً معطوف بر اندازه گیری اقلام صورتهای مالی و به خصوص، سود حسابداری بود و توجه کمتری بر روش های ثبت و گزارشگری اطلاعات صورت می پذیرفت.

یکی از جریان های فکری که در دوره هنجاری قوت گرفت، ایده تدوین یک چارچوب نظری یکپارچه بود، چارچوبی که بتوان با بهره گیری از آن مجموعه ای از استانداردهای یکپارچه را در اختیار داشت. تئوری هنجاری در دهه ۱۹۷۰ رو به افول گذاشت و به تدریج تئوری اثباتی جایگزین آن شد. در عمل تئوری اثباتی چندان هم جدید نبود، چرا که مبتنی بر رویکرد تجربی بود، همان رویکردی که مبنای دوره علمی جامع را شکل می داد، با این تفاوت که جمع آوری شواهد در دوره اثباتی به شکل سیستماتیک صورت می پذیرفت. تئوری های اثباتی بر خلاف تئوری های هنجاری سعی در ارائه چارچوبی برای تبیین رویه های عملی دارند که در واقعیت مشاهده می شود. این تئوری ها بر اساس تفکر تجربی پایه گذاری شده و بر مشاهده و تجربه استوار می باشند. تئوری های اثباتی سعی بر آن دارند تا بتوانند شرحی مستدل از دنیای واقعی و عالم بیرونی ارائه و آن را به خوبی پیش بینی کنند. مهمترین ویژگی تئوری اثباتی در حسابداری، کشف الگوهای منظم در زمینه انتخاب روش های حسابداری و ارائه تفاسیر مشخص برای چنین الگوهایی است.

پاسخ سوال ۷

علت افول تئوری های هنجاری:

۱ - **انتزاعی بودن تئوری های هنجاری:** تئوری ها اغلب در راستای رسیدن به بهترین رویه های عمل تدوین می شوند و در این مسیر به رویه های رایج در دنیای واقعی توجهی نمی شد.

۲ - **تئوری های هنجاری غیر قابل آزمون می باشند:** تئوری های هنجاری را نمی توان بطور تجربی آزمون کرد یعنی بطور تجربی امکان پذیر نیست که نشان داد که ((چه چیزی باید چگونه باشد)) و مفروضات تئوری های هنجاری نیز غیر قابل آزمون بودند و مشخص نبود که آیا تئوری ها از بنیان قوی برخوردارند یا خیر

۳ - **تئوری های هنجاری حاوی قضاوت های ارزشی می باشند:** انتخاب یک رویه عمل اصلح، از بین چندین رویه عمل، قطعاً همراه با قضاوت های ارزشی است.

۴ - **ایجاد زمینه های حرکت به سمت تحقیقات اثباتی مثل فراهم آمدن بانک های اطلاعاتی**

پاسخ سوال ۸

در تئوری رفتاری، هدف بررسی واکنش‌های روانشناختی و اقتصادی استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری در مقابل شرایط و اطلاعات مختلف است. رویکرد رفتاری در فرموله کردن تئوری‌های حسابداری کاملاً توصیفی می‌باشد، بطوری که در آن تمرکز اصلی بر شناسایی رفتار استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری در مواردی همچون: ۱- کفایت افشاء ۲- سودمندی اطلاعات صورتهای مالی ۳- نگرش استفاده‌کنندگان نسبت به سیاست‌های گزارشگری شرکت‌ها ۴- اهمیت قضاوت ۵- اثرات به کارگیری خاصه‌های مختلف اندازه‌گیری می‌باشد.

رویکرد رفتاری از جمله رویکردهای نوین در حسابداری محسوب می‌شود و دوران کودکی خود را سپری می‌کند. در همین دوران، جریان فکری دیگری در حال شکل گرفتن بود. این جریان برگرفته از نگرش انتقادی بود. حسابداری انتقادی شاخه‌ای از تئوری حسابداری است که حسابداری را دارای نقش اساسی در حل تضادهای بین شرکت و مشارکت‌کنندگان اجتماعی آن (نظیر نیروی کار، مشتریان و عموم مردم) می‌داند. حسابداری انتقادی مستقیماً با نقش اجتماعی فعال حسابداران در ارتباط است.

پاسخ سوال ۹

هر تئوری از ۷ جزء اصلی تشکیل شده است: ۱- مفروضه ۲- فرضیه ۳- بدیهیات ۴- قضایای اثبات شده ۵- آکسیوم ۶- قانون ۷- اصول

پاسخ سوال ۱۰

به مفروضات بدیهی در اصطلاح **بدیهیات** می‌گویند. **بدیهیات** قضایای اثبات شده‌ای می‌باشند که درک آنها نیازمند آزمون تجربی نمی‌باشد، بلکه تنها با رجوع به منطق درونی آنها می‌توان درستی یا نادرستی‌شان را درک کرد. بدیهیات می‌توانند اشکال کلامی یا محاسباتی به خود بگیرند. حالت کلامی بدیهیات، **قضایای اثبات شده** می‌باشند که همان بدیهیات است و بدیهیاتی که از نماد سمبلیک استخراج شده باشند و حاصل یک سری قیاس منطقی و محاسباتی (ریاضیاتی) باشند، **آکسیوم** می‌گویند. آکسیوم‌ها عموماً در علوم طبیعی ایجاد می‌شوند و علوم انسانی به واسطه ماهیت‌شان، اغلب خالی از آکسیوم می‌باشند.

پاسخ سوال ۱۱

روابط ساختاری یا منطقی بسیار شبیه به قواعد موجود در زبان می‌باشند. بیشترین استفاده از تکنیک ساختاری در علوم، به ریاضیات باز می‌گردد. روش‌های ساختاری اغلب بر پایه منطق قیاسی بنا می‌شوند؛ در منطق قیاسی با بهره‌گیری از مجموعه‌ای از مفروضات کلی اقدام به نتیجه‌گیری در خصوص یک موضوع خاص می‌شود. گزاره‌های تحلیلی (در روابط ساختاری) همواره با پذیرش مجموعه‌ای از قواعد، تعاریف و مقدمات از پیش تعریف شده همراه می‌باشند. این قواعد اغلب ماهیتی غیرقابل اثبات داشته و هیچ اطلاعاتی در خصوص دنیای واقعی در اختیار نمی‌گذارند. در روابط ساختاری مهم جریان منطقی میان گزاره‌ها و نتایج است، اینکه تا چه حد این استدلال می‌تواند وقایع طبیعی را شرح دهد، اصلاً مهم نیست. در بررسی روابط ساختاری ما به دنبال کشف حقیقت نیستیم. ممکن است منطق درونی یک استدلال به لحاظ روابط ساختاری صحیح باشد اما در دنیای واقعی نتیجه استدلال نادرست باشد.

روابط تفسیری، مفاهیم پایه‌ای در تئوری را به اشیاء و وقایع در دنیای واقعی مرتبط می‌کنند. در روابط تفسیری می‌خواهیم دنیای علایم و نشانه‌ها را به دنیای واقعی اشیاء و وقایع مرتبط کنیم، بطوری که این علایم و نشانه‌ها، مفاهیمی ملموس در دنیای واقعی پیدا کنند. برخلاف روابط ساختاری، در روابط تفسیری، جریان منطقی میان گزاره‌ها و نتایج، دقت یک استدلال را تعیین نمی‌کند، بلکه دقت یک رابطه تفسیری بستگی به میزان تطابق این روابط با دنیای واقعی دارد. در روابط تفسیری هر گاه خطای کمتری در شرح دنیای واقعی وجود داشته باشد (انطباق بالایی وجود داشته باشد)، می‌توان ادعا کرد که تئوری از دقت بیشتری برخوردار است. در روابط تفسیری بیشتر تکیه بر انطباق نتایج با دنیای واقعی است. به این ترتیب غالباً نقطه شروع روابط تفسیری به دنیای واقعی باز می‌گردد. برای استدلال در گزاره‌های تفسیری به جای استفاده از استدلال قیاسی، از استدلال استقرایی بهره‌گرفته می‌شود. در بررسی روابط تفسیری باید به قاعده انطباق توجه ویژه‌ای داشت زیرا با بهره‌گیری از این قاعده می‌توان روایی و اعتبار یک رابطه تفسیری را مورد آزمون قرار داد. در عمل، بکارگیری این قاعده همراه با ابهام است و این قواعد اغلب تحت تاثیر قضاوت‌های محقق قرار می‌گیرد.

پاسخ سوال ۱۲

رویکرد روانشناختی - عملگرایانه، در تلاش برای مشاهده واکنش استفاده کنندگان به اطلاعات حسابداری به واسطه انتشار این اطلاعات می باشد. اگر به اطلاعات منتشر شده واکنش نشان داده شود، می توان ادعا کرد که اطلاعات حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی است. انتقادی که می توان بر این رویکرد وارد داشت، احتمال واکنش غیر منطقی برخی از استفاده کنندگان است، البته این محدودیت با تمرکز بر تئوری تصمیم و آزمون بر روی نمونه های بزرگ برطرف شده است.

پاسخ سوال ۱۳

رویکرد توصیفی - عملگرایانه در قاعده مند کردن تئوری حسابداری، یک رویکرد استقرایی است. این رویکرد بر مبنای مشاهدات مستمر از رفتار حسابداران در به کارگیری مفاهیم، اصول و رویه های حسابداری در عمل بنا شده است. رویکرد توصیفی - عملگرایانه از قدیمی ترین و جامع ترین روش تدوین تئوری حسابداری است و البته انتقاداتی بر این رویکرد مطرح شده است که شامل موارد زیر است:

۱- رویکرد توصیفی - عملگرایانه به تحلیل های قضاوتی در خصوص کیفیت اعمال حسابداران نمی پردازد و این رویکرد صرفاً رفتار حسابدار را مورد بررسی قرار می دهد فارغ از اینکه آیا این رفتار منطبق با آنچه (باید باشد)) است یا خیر. در رویکرد توصیفی - عملگرایانه، تئوری حسابداری به توجیه رویه های حسابداری می پردازد.

۲- رویکرد توصیفی - عملگرایانه، زمینه ای برای چالش کشیدن تکنیک های حسابداری فراهم نمی آورد.

۳- رویکرد توصیفی - عملگرایانه تنها بر رفتار حسابداران توجه دارد و اندازه گیری ویژگی های شرکت از جمله دارایی ها، بدهی ها و سود را مورد توجه قرار نمی دهد.

استرلینگ معتقد است که این روش برای تدوین تئوری حسابداری، نمی تواند روش مناسبی باشد. نتیجه گیری استرلینگ این است که تئوری حسابداری باید رویکرد دستوری داشته باشد تا بتواند آنچه (باید باشد)) را دیکته کند. بنابراین نظر استرلینگ مخالف با تئوری های توصیفی - عملگرایانه می باشد که با رویکرد اثباتی سعی در شرح دنیای واقعی دارند.

پاسخ سوال ۱۴ و ۱۵

رویکردهای سنتی	رویکردهای نوین
رویکرد غیر تئوریک (عملی یا غیر رسمی) قیاسی استقرایی اخلاقی اجتماعی اقتصادی ترکیبی	رویکرد رویدادی رویکرد مدل تصمیم گیری رویکرد پیش بینی رویکرد اقتصاد اطلاعات رویکرد رفتاری

پاسخ سوال ۱۶

در رویکرد سنتی برای تدوین تئوری حسابداری، رویه های عمل حسابداری و تایید آن مترادف هم قرار می گیرند، یعنی توجه اصلی متمرکز بر نحوه اجرای رویه ها بوده و توجهی به مبنای منطقی آن نمی شد، در حالیکه در رویکرد نوین برای ساخت تئوری حسابداری، هم به صورت تجربی و هم بصورت منطقی، به تایید یا اعتبار یک تئوری پرداخته می شود.

رویکرد اخلاقی

رویکرد اخلاقی تاکید زیادی بر مفاهیم **انصاف**، **حقیقت** و **عدالت** دارد که بعنوان مفاهیم اصلی این رویکرد سنجیده می شوند. اسکات از این مفاهیم بعنوان ضوابط اصلی در قاعده مند کردن تئوری حسابداری یاد می کند. اسکات، مفهوم عدالت را به آن معنا در نظر می گیرد که باید با همه گروههای ذینفع بطور مساوی برخورد نمود و حقیقت را مترادف با صورتهای مالی دقیق و با صداقت دانسته که عاری از تحریف باشند و نهایتا انصاف را به معنای اطلاعات حسابداری منصفانه، بدون تعصب و غرض ورزی تعریف می کند. هدف اصلی ایجاد ارزش های اخلاقی در حسابداری این است که گزارش ها و صورتهای مالی در معرض غرض ورزی و سوپیه تهیه کنندگان آن قرار نگیرند. اغلب حسابداران این سه مفهوم را مترادف با یکدیگر می دانند. صداقت در ارائه بعنوان یکی از ویژگی های کیفی اطلاعات در بیانیه شماره ۸ بدین معناست که اندازه گیری باید با پدیده ای که اندازه گیری می شود، مرتبط باشد. این رویکرد در شرایط فعلی تضعیف شده چون تاکید بیش از حد بر رویکرد اخلاقی در تئوری حسابداری منجر می شود تا به یک مبنای صحیح برای گسترش اصول حسابداری یا ارزیابی اصول پذیرفته شده جاری دست پیدا نکنیم.

رویکرد قیاسی

رویکرد قیاسی شیوه ای است که در آن از استدلال منطقی برای رسیدن به یک یا چند نتیجه از مجموعه ای از فرض ها استفاده می شود. در رویکرد قیاسی از کل به جزء می رسیم. سیستم های مبتنی بر استدلال قیاسی، اغلب دستوری هستند. روش قیاسی اساسا سیستمی بسته و غیر تجربی می باشد و نتایج آن مشخصا مبتنی بر فرض های آن است. در این رویکرد، تئوری های موجود به واسطه زیر سوال رفتن تجربی فرض ها و یا نتایج تئوری، با چالش مواجه می شوند. درستی یا نادرستی یک استدلال قیاسی بستگی به درستی یا نادرستی جریان منطقی رسیدن از گزاره ها به نتایج دارد. نتایج استدلال های قیاسی کلی و جهان شمول است. رویکرد قیاسی در حسابداری عموما شامل مراحل زیر می باشد:

۱- بیان هدف صورتهای مالی

۲- مشخص کردن فرضیات بدیهی

۳- استنتاج اصول حسابداری

۴- بسط روش های حسابداری

تئوری های ایجاد شده در رویکرد قیاسی دارای آزمون های خاص خود می باشند.

رویکرد استقرایی

رویکرد استقرایی، به بررسی یا آزمون اطلاعات می پردازد. این اطلاعات معمولا نمونه ای از یک جامعه بوده و بر مبنای آنها می توان از جامعه مورد نظر به استنباط هایی رسید. رویکرد استقرایی در حسابداری با مشاهدات اطلاعات مالی واحد تجاری آغاز می شود و به استنتاج اصول حسابداری بر مبنای روابط تکراری می انجامد. در رویکرد استقرایی از جزء به کل می رسیم. سیستم های مبتنی بر استدلال استقرایی، اغلب توصیفی هستند. روش استقرایی اساسا سیستمی باز و مبتنی بر آزمون تجربی داده ها می باشد. در این رویکرد، تئوری های موجود در شرایط تناقض با واقعیت های مورد مطالعه با چالش مواجه می شوند. درستی یا نادرستی یک استدلال استقرایی بستگی به میزان تطابق نتایج با دنیای واقعی دارد. در استقرا، درستی گزاره ها و مفروضات بستگی به مشاهده نمونه کافی از روابط تکرارپذیر دارد. رویکرد استقرایی در تلاش است تا روابط دنیای واقعی را کشف و توضیح دهد. رویکرد استقرایی در حسابداری عموما شامل مراحل زیر می باشد:

۱- مشاهده و ثبت تمام مشاهدات ۲- تحلیل و طبقه بندی مشاهدات به منظور کشف روابط تکرارپذیر

۳- استنباط اصول و قواعد حسابداری بصورت استقرایی از مشاهداتی که روابطی تکرارپذیر دارند. ۴- آزمون اصول و قواعد استنباط شده

پاسخ سوال ۱۹

رویکرد سودمندی در تصمیم در تلاش است تا بتواند مدل های تصمیم گیری، اطلاعات سودمند در تصمیم گیری و توانایی استفاده کنندگان در پردازش اطلاعات را مورد بررسی قرار دهد. این رویکرد دارای دو جهت گیری تمرکز بر مدل تصمیم گیری و تمرکز بر تصمیم گیرندگان می باشد. در رویکرد مدل تصمیم فرض بر این است که تهیه کنندگان اطلاعات حسابداری، می توانند مدل های تصمیم گیری استفاده کنندگان را شناسایی کنند. سپس با توجه به اطلاعات مورد نیاز در این مدل ها، اقدام به تعریف اصول و مفاهیم حسابداری نمایند تا از این طریق نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان را فراهم آورند. رویکرد مدل تصمیم کاملاً دستوری می باشد. برخلاف رویکرد مدل تصمیم، رویکرد تمرکز بر تصمیم گیرندگان کاملاً توصیفی می باشد زیرا سعی دارد فارغ از شناسایی مدل های تصمیم گیری، اطلاعاتی را شناسایی کند که در تصمیم گیری های استفاده کنندگان استفاده می شود. بزرگترین محدودیت پیش روی رویکرد سودمندی در تصمیم، تنوع استفاده کنندگان است بطوری که نه می توان تمامی مدل های تصمیم گیری آنها را شناسایی کرد و نه می توان اطلاعاتی را تهیه کرد که تمامی نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان را در برگیرد.

پاسخ سوال ۲۰

- ۱- رویکرد رویدادی فرض می کند که استفاده کنندگان به اندازه کافی در تحلیل اطلاعات، خبره هستند تا بتوانند اطلاعات مفید برای تصمیم گیری را شناسایی کنند.
- ۲- رویکرد رویدادی بطور واضح مشخص نمی کند که چه رویدادهایی باید در صورت های مالی گزارش شود.
- ۳- ارائه اطلاعات در حجم زیاد ممکن است منجر به شکل گیری اضافه بار اطلاعاتی شود.

پاسخ سوال ۲۱

تئوری نمایندگی به بررسی رفتار کارفرما و نماینده در متن قراردادهای شرکت می پردازد. این تئوری، شرکت را شبکه ای از روابط قراردادی می داند و در جستجوی این موضوع است که چگونه طرف های درگیر در روابط نمایندگی، می کوشند تا مطلوبیت خود را حداکثر کنند. یکی از مهمترین روابط نمایندگی، رابطه بین مدیران و مالکان شرکت است که در این تئوری فرض می شود بین مالکان و مدیران بصورت بالقوه تضاد منافع وجود دارد. به واسطه این تضاد بالقوه، مالکان انگیزه دارند تا به نحوی با مدیران قرارداد منعقد کنند که تضاد بالقوه میان خود و مدیران را حداقل نمایند. یکی از این ساز و کارها می تواند پیاده سازی سیاست های نظارتی بر عملکرد مدیران باشد که اغلب هزینه های زیادی را به همراه دارد. وجود تضاد در یک رابطه نمایندگی می تواند هزینه هایی را به همراه داشته باشد که برای هیچ یک از طرفین قرارداد خوشایند نیست از این رو هر دو طرف همواره به دنبال ابزاری هستند تا این تضاد را به حداقل برسانند. گزارشگری مالی ابزاری است که از طریق آن مالکان می توانند بر قراردادهای استخدامی مدیران نظارت به عمل آورند. گزارشگری مالی این امکان را فراهم می آورد تا مالکان بتوانند مباشرت و حسابداری مدیران را مورد ارزیابی قرار دهند و مدیران نیز می توانند از گزارشگری مالی به عنوان ابزاری برای شرح عملکرد و کاهش تضاد میان خود و مالکان بهره جویند.

پاسخ سوال ۲۲

بر طبق **تئوری علامت دهی**، شرکت ها برای دستیابی به منابع کمیاب سرمایه ای دارای ریسک، با هم در رقابت هستند و برای موفقیت در این رقابت، افشای داوطلبانه را ضروری می دانند. در صورتیکه شرکت از نظر مالی خوش نام باشد، توانایی شرکت در جذب سرمایه بهبود خواهد یافت. هنگام جذب سرمایه شرکت ها از انگیزه کافی برای ارائه داوطلبانه اطلاعات برخوردار می باشند و حفظ علاقه سرمایه گذاران نسبت به شرکت نیز، انگیزه ای برای گزارشگری منظم است. شرکت هایی که عملکرد خوبی دارند، از انگیزه بالایی برای گزارش نتایج عملیاتی خود برخوردارند و فشارهای رقابتی باعث می شود شرکت های دیگر نیز هر چند نتایجشان خوب نباشد اما برای حفظ اعتبار در بازار سرمایه به گزارشگری بپردازند. بنابراین سکوت (کوتاهی در گزارشگری) به عنوان خبر بد تفسیر می شود. گزارشگری اخبار بد، قلب تئوری علامت دهی در زمینه گزارشگری مالی داوطلبانه است. مدیران در مواردی که قصد انتقال اطلاعات درون سازمانی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی را داشته باشند، اغلب از علامت دهی استفاده می کنند. **عدم تقارن اطلاعاتی** زمانی پدید می آید که در یک معامله تجاری برخی از طرفین معامله نسبت به سایر معامله گران مزیت یا منفعت اطلاعاتی داشته باشند. می توان از **انتخاب نامطلوب و خطر اخلاقی** به عنوان پیامدهای